

LIETUVOS RESPUBLIKOS
MOKSLO IR STUDIJŲ ĮSTATYMO NR. XI-242 46, 59, 74, 75, 75¹, 75², 75³, 76, 77, 82,
83 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, 9 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS IR
ĮSTATYMO PAPILDYMO 76¹, 76², 83¹ STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO NR. XIV-654 9 IR 16
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo XI-242 46, 59, 74, 75, 75¹, 75², 75³, 76, 77, 82, 83 straipsnių pakeitimo, 9 straipsnio pripažinimo netekusiu galios ir įstatymo papildymo 76¹, 76², 83¹ straipsniais įstatymo Nr. XIV-654 9 ir 16 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas siekiant teisinio aiškumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos įgyvendinant Mokslo ir studijų įstatymo nuostatas, reglamentuojančias valstybės biudžeto bazinio ir skatinamojo finansavimo lėšų studijoms skyrimą.

Mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 46, 59, 74, 75, 75¹, 75², 75³, 76, 77, 82, 83 straipsnių pakeitimo, 9 straipsnio pripažinimo netekusiu galios ir įstatymo papildymo 76¹, 76², 83¹ straipsniais įstatymo Nr. XIV-654 (toliau – Įstatymas) 11 straipsniu Mokslo ir studijų įstatymas papildomas 76² straipsnio 2 dalimi, pagal kurią studijų veiklos pasiekimų vertinimo suminius įverčius visoms mokslo ir studijų institucijoms jau 2024 metais turi būti skiriama 5 procentai, 2025 metais – 10 procentų, 2026 ir vėlesniais metais – 20 procentų valstybės biudžeto lėšų, apskaičiuotų nuo praėjusių metų valstybės biudžete patvirtintų asignavimų, skirtų studijų baziniam finansavimui. Lėšos paskirstomos mokslo ir studijų institucijoms proporcingai jų studijų veiklos pasiekimų vertinimo suminiams įverčiams. Šios nuostatos įsigalioja 2024 m. sausio 1 d.

Įstatymu keičiamo Mokslo ir studijų įstatymo 76 straipsnio 3 dalies, 76¹ straipsnio 2, 3, 4 dalių, 76² straipsnio 1, 4 dalių nuostatomis įgyvendinti Vyriausybė arba jos įgaliota institucija turi parengti ir patvirtinti tvarkos aprašą dėl mokslo ir studijų institucijų studijų veiklos pasiekimų vertinimo, valstybės biudžeto skatinamojo finansavimo už studijų veiklos pasiekimus lėšų paskirstymo mokslo ir studijų institucijoms, duomenų, kurių reikia siekiant atlikti studijų veiklos pasiekimo vertinimus, teikimo ir nustatyti mokslo ir studijų institucijų studijų veiklos pasiekimų vertinimo kriterijų svorio koeficientus.

Pagal Įstatymą valstybės biudžeto lėšos visoms mokslo ir studijų institucijoms turi būti apskaičiuojamos nuo praėjusių metų valstybės biudžete patvirtintų asignavimų, skirtų studijų baziniam finansavimui, atitinkamai šios lėšos turi būti paskaičiuojamos pagal praėjusių metų aukštųjų mokyklų studijų veiklos pasiekimų vertinimo suminius įverčius (pvz., 2024 metais būtų skaičiuojama pagal 2022–2023 studijų metus). Atsižvelgiant į tai, teisės aktai, įgyvendinantys Įstatymą dėl mokslo ir studijų institucijų studijų veiklos pasiekimų vertinimo, valstybės biudžeto skatinamojo finansavimo už studijų veiklos pasiekimus lėšų paskirstymo mokslo ir studijų institucijoms, duomenų, kurių reikia siekiant atlikti studijų veiklos pasiekimo vertinimus, teikimo, turi būti patvirtinti, o mokslo ir studijų institucijų studijų veiklos pasiekimų vertinimo kriterijų svorio turi būti nustatyti iki 2023 m. sausio 1 d., kad mokslo ir studijų institucijos galėtų iš anksto pasiruošti ir nurodytu laiku pateikti duomenis Studijų kokybės vertinimo centrui, o valstybės biudžeto lėšos būtų suskaičiuotos ir numatytos 2024 metų valstybės biudžete (Lietuvos Respublikos 2024 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme).

Įstatymo projekto tikslas – siekiant teisinio aiškumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos įgyvendinant Įstatymą, papildyti jo 16 straipsnį, numatant, kad Įstatymo 9, 10 ir 11 straipsniai įsigaliojotų 2023 m. sausio 1 d.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatorius – Seimo narys Artūras Žukauskas.

3. Kaip šiuo metu reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu Įstatyme numatyta, kad Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos parengtas ir patvirtintas tvarkos aprašas dėl mokslo ir studijų institucijų studijų veiklos pasiekimų vertinimo, valstybės biudžeto skatinamojo finansavimo už studijų veiklos pasiekimus lėšų paskirstymo mokslo ir studijų institucijoms, duomenų, kurių reikia siekiant atlikti studijų veiklos pasiekimo vertinimus, teikimo ir nustatyti mokslo ir studijų institucijų studijų veiklos pasiekimų vertinimo kriterijų svorio koeficientai įsigaliotų tik 2024 m. sausio 1 d., kai visoms mokslo ir studijų institucijoms pagal studijų veiklos pasiekimų vertinimo suminius įverčius jau 2024 metais turi būti skiriama 5 procentai valstybės biudžeto lėšų, apskaičiuotų nuo praėjusių metų valstybės biudžete patvirtintų asignavimų, skirtų studijų baziniam finansavimui.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Siekiant teisinio aiškumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos, siūloma paankstinti Įstatyme numatytos Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos parengtos ir patvirtintos tvarkos, reglamentuojančios mokslo ir studijų institucijų studijų veiklos pasiekimų vertinimą, valstybės biudžeto skatinamojo finansavimo už studijų veiklos pasiekimus lėšų paskirstymą bei duomenų, kurių reikia siekiant atlikti studijų veiklos pasiekimo vertinimus, teikimą, taip pat mokslo ir studijų institucijų studijų veiklos pasiekimų vertinimo kriterijų svorio koeficientų nustatymą, įsigaliojimo terminą, numatant, kad šios nuostatos įsigaliotų 2023 m. sausio 1 d.

Mokslo ir studijų institucijos galės laiku pateikti duomenis Studijų kokybės vertinimo centrai, kuris įvertins jų studijų veiklos pasiekimus, pagal kuriuos valstybės biudžeto skatinamojo finansavimo lėšos bus paskirstytos mokslo ir studijų institucijoms ir numatytos jau 2024 metų valstybės biudžete.

Bus įgyvendinta Įstatymo 11 straipsniu papildoma Mokslo ir studijų įstatymo 76² straipsnio 2 dalis, pagal kurią 2024 metais mokslo ir studijų institucijoms galės būti skirta 5 procentai valstybės biudžeto lėšų, apskaičiuotų nuo praėjusių metų valstybės biudžete patvirtintų asignavimų, skirtų studijų baziniam finansavimui numatant valstybės biudžeto lėšas.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai. Galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas įstatymo projektas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas paveiks verslo sąlygas ir jo plėtrą

Įstatymo įgyvendinimas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus būtina pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Galiojančių įstatymų keisti nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas, laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, projekto sąvokos ir jas

įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas, laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų.

11. Įstatymo projekto atitikties Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis bei Europos Sąjungos dokumentams

Įstatymo projekto nuostatos neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus įstatymo projektą Įstatymu keičiamo Mokslo ir studijų įstatymo 76 straipsnio 3 dalies, 76¹ straipsnio 2, 3, 4 dalių, 76² straipsnio 1, 4 dalių nuostatomis įgyvendinti Vyriausybė arba jos įgaliota institucija turės parengti ir patvirtinti teisės aktus iki 2022 m. gruodžio 31 d.

13. Kiek valstybės ir savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Mokslo ir studijų įstatymo 76² straipsnyje numatyta, kad pagal studijų veiklos pasiekimų vertinimo suminius įverčius visoms mokslo ir studijų institucijoms 2024 metais skiriama 5 procentai, 2025 metais – 10 procentų, 2026 ir vėlesniais metais – 20 procentų valstybės biudžeto lėšų, apskaičiuotų nuo praėjusių metų valstybės biudžete patvirtintų asignavimų, skirtų studijų baziniam finansavimui. Papildomų lėšų poreikis preliminariais skaičiavimais 2024 metais - 11,2 mln. Eur, 2025 metais - 24,3 mln. Eur, 2026 ir vėlesniais metais – 50,7 mln. Eur. Šios papildomos lėšos turės būti numatytos Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos asignavimuose tvirtinant valstybės biudžetą 2024 ir vėlesniais metais.

14. Rengiant įstatymo projektą gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant įstatymo projektą, specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai įstatymo projekto žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, yra „valstybės biudžeto bazinis ir skatinamais finansavimas studijoms“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.